

УДК 736.2:7.012

ТАН Ч., ПАШКЕВИЧ К. Л.

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна

DOI:10.30857/2617-0272.2023.3.13.

**ВІДРОДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК ТА ПРИЙОМІВ
У СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ НЕФРИТОВИХ ВИРОБІВ КИТАЮ**

Мета дослідження – проаналізувати відродження традиційних технік і методів у сучасному дизайні нефритових виробів у Китаї, виокремити фактори, що сприяють цьому відродженню, дослідити вплив культурної спадщини на сучасний дизайн нефритових виробів, а також роль сучасних технологій у збереженні та розвитку традиційної майстерності.

Методологія дослідження зумовлена комплексним вивченням тематики та охоплює: методи аналізу, синтезу, індукції, метод структурно-системного аналізу джерел, історичний та компаративний методи. Вторинні дані отримані з огляду літератури, історичних документів та аналізу нефритових артефактів різних періодів.

Результати. Визначено ключові чинники відродження традиційних технік і методів у сучасному нефритовому дизайні, проаналізовано тенденції збереження та популяризації культурної спадщини в контексті сучасного виробництва. Виявлено основні техніки, які використовуються сучасними дизайнерами при створенні нефритових виробів. На прикладі робіт китайських майстрів досліджено спадковість символізму стародавніх нефритових виробів, та їх відображення у сучасному дизайні нефритових виробів Китаю. Прослідковано вплив відродження традиційних технік та мотивів нефритового мистецтва на збереження культурної спадщини, ринкові тенденції та реакцію сучасного китайського суспільства.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному вивченні відродження традиційних технік і методів у сучасному дизайні нефритових виробів у Китаї, вперше розглянуто комплекс історичних, культурних та економічних чинників.

Практична значущість: матеріали статті можна використати в рамках навчального процесу при підготовці фахівців з дизайну та декоративно-прикладного мистецтва та при написанні наукових робіт. Крім того, дослідження формує уявлення про збереження та популяризацію культурної спадщини в контексті сучасного виробництва, слугує прикладом для інших галузей, що прагнуть збалансувати традиційний підхід та інновації.

Ключові слова: дизайн; нефритові вироби; прикраси; ювелірне мистецтво; культура Китаю; предметний дизайн; культурна спадщина; технології виготовлення; історія мистецтва.

Вступ. В останні десятиліття в Китаї спостерігається значне відродження традиційних технік та мотивів у візуальних рішеннях, використаних при створенні нефритових виробів, що переосмислює традиції в контексті сучасного дизайну. Сучасний китайський дизайн використовує свою багату культурну спадщину, поєднуючи інноваційні підходи з класичними мотивами та візерунками. Відродження можна розглядати як відповідь на швидку індустріалізацію та глобалізацію, що характеризували розвиток Китаю в минулому столітті. Оскільки китайські дизайнери та ремісники прагнуть зберегти свою культурну ідентичність і мистецькі традиції, вони звернулися до спадщини

Стародавньої нефритової культури як до джерела натхнення. Досліджуючи історичні тексти, інтерв'ю з дизайнерами та аналізуючи роботи таких художників, як Хонгвей Ма, Гуан Ян, Сі Ян, Тін Ю, Івей Чжай та Ву Дешенг, є важливим виокремити традиційні практики, які були відроджені та адаптовані до вимог сучасної естетики та ринкових тенденцій.

Аналіз попередніх досліджень. Попередні дослідження сучасного китайського нефритового дизайну зосереджувалися переважно на естетичних і культурних аспектах цього виду мистецтва, вивчаючи символіку, мотиви та стилістичні особливості нефритових артефактів. Ці дослідження також розглядають вплив регіональних стилів та

історичних періодів на сучасні вироби, та шукають взаємозв'язки між спадщиною та сучасною індустрією.

Наприклад, робота "Китайський нефрит: Культурна історія" (2007) Ханг Цзянь та Го Цюйхуей досліджує культурне та історичне значення нефриту в Китаї, розглядаючи символіку, мотиви та стилістичні особливості нефритових артефактів різних династій. Ця праця заклала міцний фундамент для аналізу відображення традиційних мотивів та прийомів у сучасному дизайні нефритових виробів [3].

У праці "Про давньокитайське нефритове мистецтво: Палацовий музей нефриту" автор Ян Бода заглиблюється в регіональні стилі та особливості різьблення по нефриту, пропонуючи всебічний огляд розвитку нефритової індустрії протягом стародавньої історії Китаю. Робота Яна відіграла важливу роль у визначенні впливу регіональних стилів та історичних періодів на сучасні вироби з нефриту [10].

Ван Шисян у дослідженні "Китайський нефрит: від неоліту до династії Цин" (1994) вивчав техніки та художні принципи, які використовували різьбярі по нефриту протягом історії, аналізуючи еволюцію майстерності та фактори, що формували цей вид мистецтва [6].

Хоча ці дослідження зробили значний внесок у розуміння естетичних і культурних аспектів нефритового дизайну, відродження традиційних технік і методів у сучасному нефритовому дизайні, особливо в контексті ХХ та ХХІ століть, досліджено недостатньо. Стаття Цянь Чен "Відновлення традиційних ремесел: Випадок промисловості китайського різьблення з нефриту" (2016) торкається ролі державної політики та галузевих ініціатив у просуванні традиційних ремесел [13]. Однак всебічний аналіз чинників, що зумовлюють це відродження, та викликів, з якими стикаються ремісники і дизайнери, все ще відсутній.

Більше того, вплив сучасних технологій на збереження і розвиток традиційного нефритового ремесла не вивчався достатньою

мірою. У статті "Інновації та традиція: Розвиток технік різьблення китайського нефриту у 21 столітті" (2018) Чжан Вей і Ван Сяюй визнають використання передових інструментів і технік у сучасному виробництві нефриту, але не повністю досліджують потенціал технологій для сприяння інтеграції традиційних і сучасних елементів дизайну [8].

Одним із ключових джерел, яке робить значний внесок у дослідження відродження традиційних технік різьблення по нефриту в сучасному Китаї, є стаття Майклсона, Сакса та Ву (2016) під назвою "Відродження різьблення по нефриту в сучасному Китаї", опублікована в журналі "Мистецтво Азії". Аналізуючи історичні, культурні та мистецькі чинники, автори обговорюють відродження інтересу до різьблення по нефриту та його вплив як на мистецьке самовираження, так і на збереження культурної спадщини. Досліджуючи різні аспекти цього явища, Майклсон, Сакс і Ву роблять цінний внесок у розуміння еволюції нефритового ремесла в Китаї. Ця робота слугує фундаментом для дослідження, оскільки дозволяє автору контекстуалізувати сучасний стан різьблення по нефриту в його ширшому історичному та культурному контексті [14].

Це дослідження має на меті заповнити прогалини в літературі, надаючи цілісне розуміння відродження традиційних технік і методів у сучасному дизайні нефриту, вивчаючи фактори, що впливають на актуальну ситуацію, та виклики, з якими стикаються ремісники і дизайнери. Крім того, у дослідженні буде вивчено роль сучасних технологій у розвитку та збереженні традиційного нефритового мистецтва, що пропонує перспективу, яка може бути застосована до інших галузей промисловості та культурних контекстів.

Постановка завдання. Основною метою цієї статті є комплексне дослідження відродження традиційних технік і методологій у сучасному дизайні виробів з нефриту Китаю. При написанні даної роботи автор виокремив наступні завдання: визначити конкретні

техніки, які зараз відроджуються, заглибитися в історичні підвалини цих практик та дослідити фактори, що сприяють їхньому відродженню в сучасному дизайні; виявити елементи, що сприяють цьому відродженню, охоплюючи культурні, економічні та соціальні аспекти. Крім того, автор спробує визначити вплив культурної спадщини Китаю на естетику, символіку та процеси дизайну сучасних нефритових виробів. Важливим аспектом дослідження є оцінка ролі сучасних технологій у збереженні та еволюції традиційних ремесел. Методологічна основа дослідження передбачає комплексний підхід, що включає аналітичну, синтетичну та індуктивну методології у поєднанні зі структурно-системним аналізом релевантних джерел. Очікується, що результати дослідження розкриють ключові особливості сучасного нефритового дизайну, та виокремлять фактори, які сприяють відродженню традиційних технік.

Результати дослідження та їх обговорення. Книга "Китайський нефрит: від неоліту до епохи Цін" (1994) Ван Шісяна залишається ключовим джерелом інформації про стародавній нефрит як для дослідників, так і для дизайнерів [6]. Дослідження Ваном художніх принципів і технік, якими користувалися різьбярі по нефриту протягом історії, надали цінну інформацію для сучасних послідовників, які прагнуть зберегти та запровадити інновації в царині дизайну нефритових виробів. Переосмислюючи традиційні теми та символи, ці митці здатні зберегти зв'язок зі своєю культурною спадщиною, водночас апелюючи до сучасних тенденцій.

Опрацювавши джерело Яна Бода "Нове обличчя нефриту: сучасний погляд на давню традицію" видану 2016 року, виявлено, що сучасний дизайн нефритових виробів продовжує спиратися на багату символіку та мотиви традиційного китайського мистецтва. Бода у своїй роботі висвітлює творчі процеси та мистецьке самовираження сучасних різьбярів по нефриту, демонструючи, як вони використовують та переосмислюють теми і техніки для створення нових унікальних

виготовів мистецтва. Дизайнери реінтерпретують класичні мотиви, такі як дракони, фенікси та символи позитивного характеру, у новий спосіб, створюючи дизайни, які резонують із сучасною аудиторією. Переосмислюючи традиційні теми та символи, ці митці здатні зберегти зв'язок зі своєю культурною спадщиною, водночас апелюючи до сучасних смаків і почуттів [11]. Суть аргументації Яна полягає у дослідженні шляхів, якими сучасні митці маневрують на перетині традицій та інновацій. Він стверджує, що хоча практики глибоко вкорінені в традицію, вони також розширюють межі цього виду мистецтва, експериментуючи з новими матеріалами, технологіями та концепціями дизайну.

Сучасні різьбярі нефриту використовують поєднання традиційних технік і сучасних інновацій для створення унікальних виробів. Традиційний процес складається з п'яти етапів: вибір матеріалу, його дослідження, розробка дизайну виробу, різьблення абразивами та полірування. Такий метод ручного різьблення з електроприводом досі широко використовується в Китаї. Етап різьблення є найбільш трудомістким, оскільки результат потребує майстерності. Полірування надає нефриту гладкого, яскравого покриття, хоча художники іноді змінюють ступінь полірування, щоб створити складний мереживний дизайн.

Сучасна різьба по нефриту використовує гравірування з числовим програмним управлінням (ЧПУ), 3D-сканування та автоматичне різьблення. Гравірування з ЧПУ передбачає розробку моделі за допомогою комп'ютерного програмного забезпечення, яка потім вирізається машинкою. Хоча цим методом можна досягти плоского та 3D-різьблення, складні форми та візерунки часто вимагають поєднання ЧПУ та ручного різьблення.

3D-сканування та автоматичне різьблення – це новіший метод, який в основному використовується для відтворення стародавніх нефритових реліквій. Він

передбачає сканування об'єкта для створення 3D-моделі, яка потім вирізається на верстаті з ЧПУ під керівництвом програми. Таке поєднання старих і нових методів обробки каменю дозволяє майстрам досягти недосяжного раніше рівня точності та деталізації, в результаті чого створюються витвори мистецтва, які демонструють весь потенціал дизайну нефритових виробів [7].

На додаток до технологічного прогресу, який активно інтегрований в дизайнерську практику, сучасні майстри нефриту також досліджують використання нетрадиційних матеріалів і технік для створення інноваційних витворів мистецтва. Наприклад, деякі дизайнери експериментують з деревом, металом або склом у нефритових виробках, створюючи унікальні роботи, які кидають виклик традиційним уявленням про культуру нефриту (рис. 1).

З приходом сучасності з'явилося нове покоління різьбярів по нефриту. У 1990-х роках, в той час як китайське сучасне мистецтво вийшло за традиційні межі, нефритові вироби були переважно копіями стародавніх знахідок чи античних мотивів. Молоді майстри шукали нові потенційні напрями розвитку різьблення по нефриту, що дозволило б створити роботи, репрезентативні для сучасної епохи. Вони почали поєднувати стародавні китайські мотиви із західними образами і поступово досліджували нові технології. Такі митці, як Хонгвей Ма, Гуан Ян, Сі Ян, Тін Ю, Івей Чжай, Ву Дешенг та багато інших, розширюють межі традиційного нефритового дизайну, експериментуючи з новими техніками та матеріалами, зберігаючи при цьому міцний зв'язок зі своїм культурним корінням.

Дизайнер Хонгвей Ма є дуже шанованою фігурою у світі сучасного нефритового мистецтва. Його мистецький підхід полягає у поєднанні традиційних технік різьблення по нефриту з інноваційними дизайнерськими концепціями. Ма вміло поєднує давню майстерність із сучасною естетикою, створюючи складні та візуально

вражаючі вироби. Його роботи виставлялися у відомих галереях і музеях по всьому світу, зокрема в Національному музеї Китаю та Британському музеї (рис. 2). Нефритова мініатюра знаменитого бронзового "дзуна" з подвійним бараном династії Шан з колекції Британського музею, виконаний з нефриту провінції Гуансі. Створюючи точну копію знаменитої бронзової фігури, Ма Хонгвей показує, що сучасні майстри продовжують надихаються відтворенням шанованих предметів з минулого, заохочуючи до глибшого розуміння китайської культури.

Ян Гуан є представником декоративно-прикладного мистецтва в провінції Цзянсу і майстром декоративно-прикладного мистецтва Янчжоу. Характерно янчжоуській школі, роботи Ян Гуанга мають спокійні форми виконані у складному матеріалі, що потребує високої майстерності автора. Були визнані та відібрані експертами дослідницького інституту Британського музею. Кадильниця (рис. 3) з об'ємним кільцем з яшми, відібрана у колекцію Британського музею, має круглу і наліту форму, ручка на дотик зручна і гладенька. Поєднання традиційної культури та сучасного промислового дизайну серед багатьох робіт виділяє "кільце кадильниці", обвите навколо ручки виробу.

Сучасний майстер Сі Ян відомий своєю прискіпливою увагою до деталей. Він поєднує традиційні методи різьблення із сучасними технологіями, використовуючи лазерне гравіювання та комп'ютерний дизайн, щоб досягти надзвичайної точності у своїх творіннях. Роботи Яна часто містять складні мотиви, натхненні природою, зображують ніжні квіти, тварин і пейзажі. Його скульптури виставлялися в престижних галереях, таких як Гонконгський музей мистецтв та Музей сучасного мистецтва в Шанхаї. Буддійська різьба з білого нефриту Сі Яна виставлена в Британському музеї (рис. 4). Це ажурний профіль Гуаньїнь у стилі витинанки з паперу ліворуч і об'ємний різьблений лотос праворуч, які разом демонструють буддійську культуру зі східними особливостями. Роботи

Яна, як стародавні китайські нефритові природою та прийняття гармонії між вироби, служать каналом для зв'язку з людиною та навколишнім середовищем.

Рис. 1. Дешенг Ву "Дівчина-змія", робота із серії "Оголена жінка".
Фото: студія різьблення по нефриту Дешенг Ву, 2007, Китай

Рис. 2. Хонгвей Ма "Кубок для вина (Цзюе)" (ліворуч) та "Бронзовий баран Цзун" (праворуч).
Фото: Британський музей, 2016, Китай

Рис. 3. Гуан Ян "Кадильниця". Фото: Британський музей, 2017, Китай

Дизайнер Тін Ю використовує декоративні техніки як засіб для оповіді. Її роботи поєднують елементи традиційної китайської культури та міфології, де нефрит викристаний як візуальний нарративний інструмент. Тін Ю поєднує різьблення, офорт та розпис, щоб наповнити свої скульптури багатим символізмом та історичними посиланнями. Її роботи були представлені на персональних і групових виставках, зокрема в Музеї азійського мистецтва в Сан-Франциско та Музеї Вікторії та Альберта в Лондоні. У свою чергу, Британським музеєм для експонування було відібрано чайник (рис. 5), виконаний у стилі Великих Моголів. Чайник, прикрашений квітами лотоса та переплетеними гілками Меднілли Магніфіка, переосмислює стародавні вироби імперії, що існувала на території сучасної Індії. Завдяки використанню сучасних інструментів, матеріалів та електрообладнання, цей чайник

неймовірно тонкий і більш прозорий, ніж нефрит імперії Великих Моголів. Роботи Ю заохочують глядачів досліджувати значення, закладені в китайському фольклорі та культурній спадщині у візуальних рішеннях дизайнера.

Мистецький підхід митця Івей Чжай прагне відродити давнє нефритове ремесло, використовуючи традиційні техніки, що передаються з покоління в покоління. Підкреслюючи простоту та мінімалізм, зосереджуючись на природній красі нефриту, його вироби демонструють витончені техніки різьблення та полірування. Роботи Чжая були представлені на престижних виставках, зокрема на Пекінській міжнародній художній бієнале та в Музеї образотворчих мистецтв Тайбея. Відданість Чжая збереженню традиційного нефритового ремесла слугує нагадуванням про глибоко вкорінене культурне значення нефриту в історії Китаю.

Рис. 4. Сі Ян, Білий Лотос. Фото: Британський музей, 2016, Китай

Рис. 5. Тін Ю, чайник. Фото: Британський музей, 2011, Китай

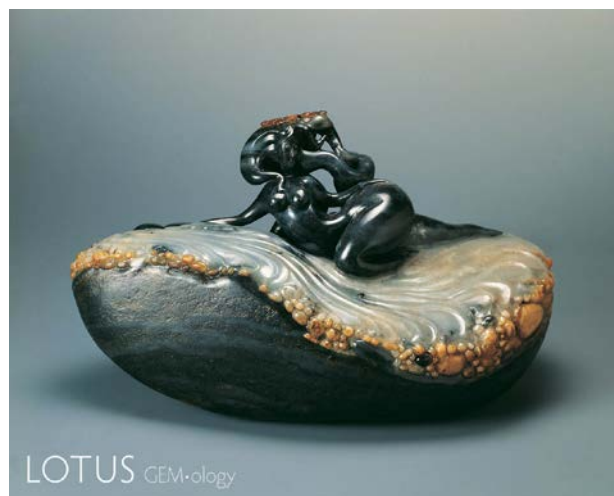

Рис. 6. Ву Дешенг, "Краса на узбережжі". Фото: Чжоу Ліу, 2006, Китай

У сфері сучасного нефритового мистецтва митець Ву Дешенг вирізняється як художник-візіонер, чий унікальний стиль та інноваційні техніки переосмислили сприйняття нефриту як медіума. Ву часто використовує у своїх роботах матеріали, як метали чи дерево, розширюючи межі традиційних технік різьблення по нефриту. Його творіння демонструють поєднання плавних вигинів, складних текстур та візуальних контрастів. Робота "Краса на узбережжі" (рис. 6) виконана з хетіанського нефриту, що походить з Сіньцзяну, Китай, демонструє здатність майстра використовувати притаманну нефриту текстуру та кольорові варіації для створення цілісного витвору. Вироби з хетіанського нефриту глибоко вкорінені в культурі та пропонують багату історичну та культурну спадщину. Прикраси, виконані в цьому матеріалі, мають унікальне символічне значення в традиційній культурі Китаю. З розвитком сучасного нефритового мистецтва різьблення по хетіанському нефриту увібрало в себе більш сучасну естетику та продемонструвало величезний потенціал в художньої творчості майстрів Китаю.

Виявлено, що дизайнери поєднують старовинні техніки різьблення з сучасними технологіями обробки нефриту, традиційні для нефритового мистецтва мотиви та сучасні рішення, для створення адаптованих до сучасного контексту, ексклюзивних виробів, що наслідують візуально нефритовий спадок стародавнього Китаю.

Відродження традиційних технік і прийомів у сучасному китайському нефритовому дизайні є багатогранним явищем, зумовленим низкою факторів, зокрема збереженням культури, ринковим попитом і мистецькими інноваціями. Сучасні практики в традиційному дизайні нефриту відображають динамічне поєднання старого і нового, коли художники і дизайнери спираються на багату спадщину китайського нефритового мистецтва, використовуючи сучасні технології та міждисциплінарні впливи. Вплив і актуальність цього відродження можна побачити у

збереженні культурної спадщини, зростанні ринку нефриту та еволюції сприйняття традиційного нефритового дизайну в сучасному китайському суспільстві.

Виокремлено фактори, що сприяли відродженню традиційних технік та прийомів у сучасному дизайні нефриту. В першу чергу, культурне та історичне значення нефриту в Китаї, як зазначають Ханг Цзянь і Го Цюхуй, відіграло вирішальну роль у відродженні традиційних технік і методів у сучасному дизайні нефритових виробів [3].

Відродження традиційних технік та мотивів можна розглядати як відповідь на глобалізацію і зростаючий вплив західної культури в Китаї. Сприймаючи та просуваючи традиційну нефритову майстерність, китайські художники та дизайнери стверджують свою культурну ідентичність та зберігають свою унікальну мистецьку спадщину в умовах глобальної культурної гомогенізації. Відродження традиційних технік і методів у сучасному дизайні нефритових виробів сприяє збереженню та популяризації багатой мистецької спадщини Китаю. Окрім збереження традиційних технік, відродження традиційних підходів також призвело до відновлення інтересу до вивчення та документування історії та культурної значущості цього виду мистецтва. Саме це прагнення до збереження та популяризації призвело до відновлення інтересу до традиційних ремесел як серед творців, так і на державному рівні.

Уряд Китаю визнав важливість збереження і просування традиційного нефритового ремісництва як життєво важливого аспекту культурної спадщини нації. Як наслідок, було запроваджено різні політики та ініціативи для підтримки відродження традиційних технік різьблення по нефриту та заохочення зростання нефритової індустрії. Були вжиті заходи для підтримки та просування індустрії різьблення по нефриту, такі як, надання фінансової допомоги, запровадження навчальних програм та створення платформ для

демонстрації та маркетингу нефритових виробів. В свою чергу, це призвело до збільшення фінансування та доступності ресурсів для ремісників і навчальних закладів, присвячених нефритовій справі, що сприяло вихованню нового покоління кваліфікованих різьбярів по нефриту, які прагнуть зберегти свою культурну спадщину.

Однією з ключових політик китайського уряду є "Закон про захист нематеріальної культурної спадщини" (ЗЗНКС), прийнятий у 2011 році. Цей закон спрямований на захист і популяризацію нематеріальної культурної спадщини, в тому числі традиційних технік різьблення по нефриту, шляхом надання фінансової підтримки, ресурсів і навчання ремісників і навчальних закладів, що спеціалізуються на цьому ремеслі [5]. Завдяки закону збільшилося фінансування досліджень і розробок у галузі нефритової промисловості, а також створено спеціалізовані школи і навчальні центри для виховання нового покоління кваліфікованих різьбярів по нефриту.

На додаток до даного законодавства, китайський уряд також заснував програму "Китайська майстерня різьблення по нефриту", метою якої є підтримка та просування роботи майстрів різьблення по нефриту. Ця програма надає фінансування та ресурси майстрам-різьбярям для створення власних студій, де вони можуть передавати свої знання та навички учням і сприяти збереженню традиційних технік різьблення по нефриту [2]. Спільні проекти, такі як виставка "Нефрит у сучасному дизайні", що відбулася в Пекіні у 2017 році, об'єднали художників, дизайнерів та науковців з різних дисциплін, щоб дослідити потенціал традиційних мистецьких нефритових тенденцій в сучасному контексті.

Результатом цих спільних зусиль стали витвори, які розширюють межі традиційного підходу до обробки та оздоблення нефриту та демонструють універсальність і адаптивність цієї форми мистецтва. Така державна політика мала значний вплив на ринок нефриту, оскільки посилення підтримки традиційних

ремесел призвело до зростання попиту на високоякісні вироби з нефриту, які демонструють традиційні техніки. Визнаючи роль китайського керівництва та галузевих ініціатив у просуванні традиційного ремесла, неможливо ігнорувати важливість співпраці між художниками, дизайнерами та іншими зацікавленими сторонами в нефритовій індустрії.

Міжнародна співпраця, обміни та резиденції також відіграли значну роль у відродженні традиційного нефритового дизайну. Співпрацюючи з художниками та дизайнерами з усього світу, китайські різьбярі по нефриту знайомляться з новими ідеями та техніками, що надихає їх на експерименти з новими підходами, зберігаючи при цьому міцний зв'язок зі своїм культурним корінням. Відродження традиційного нефритового дизайну тісно пов'язане з ринковим попитом та інтересами колекціонерів. Дослідники надавали митцям фінансову підтримку, простір та можливість відійти від норм традиційного виробництва нефриту, впроваджені державними фабриками та майстернями. Серед них, Лін Цзе-Чуан, колекціонер та менеджер, що приїхав до Шанхаю в 1993 році, заснувавши компанію Shanghai Guanxitang у 2004 році, а потім компанію Beijing Guanxitang, в 2011 році, яка займалася арт-менеджментом та дистриб'юцією нефритових виробів. В Інтерв'ю для Lotus Gemology Лін описує свою діяльність наступним чином:

"Я лише менеджер в індустрії різьблення по нефриту, і я не наважуюся носити цей титул. Коли я приїхав до Шанхаю в 1993 році, державна фабрика з різьблення по нефриту все ще була основною одиницею, яка в основному використовувалася для заробітку іноземної валюти. Вироби з нефриту також були відносно стандартизованими. Щоб задовольнити потреби ринку Тайваню та інших закордонних китайських громад, я почав шукати різьбярів по нефриту, з якими міг би працювати, досліджувати і створювати більш нові роботи. Пізніше я продовжував співпрацювати з різними нефритовими

скульпторами, щоб створювати роботи різних стилів" [12].

Науковець Лю Ян досліджує виробництво і споживання нефриту в Китаї протягом XX – XXI століть та соціальні, економічні і культурні чинники які сформували сучасні тенденції. Одним із ключових факторів, що зумовлюють це відродження, є зростаючий інтерес до традиційного ремесла серед колекціонерів і споживачів. Оскільки люди стають більш обізнаними і цінують майстерність, час і культурне значення традиційного різьблення по нефриту, вони більш охоче інвестують у високоякісні вироби з нефриту, які демонструють класичні мотиви і дизайни.

Економічні фактори також відіграли значну роль у цьому відродженні. Зростання середнього класу в Китаї та збільшення наявного доходу серед китайських споживачів призвели до сплеску попиту на предмети розкоші, в тому числі на високоякісні вироби з нефриту. Нефрит, з його глибоким культурним значенням і зв'язком з китайською історією та ідентичністю, розглядається як цінна інвестиція і символ статусу та смаку. Крім того, онлайн-майданчики, такі як Alibaba і Taobao, полегшили споживачам доступ до виробів з нефриту та їх придбання що збільшило загалом увагу до подібних виробів [4].

На додаток до внутрішнього попиту, міжнародний ринок нефритових виробів також зазнав значного зростання в останні роки. Оскільки китайське мистецтво отримує визнання та поцінування на світовій арені, сучасний дизайн нефриту привертає увагу колекціонерів та інвесторів, що сприяє подальшому відродженню цього виду мистецтва та підвищенню його комерційної життєздатності. Наприклад, рекордний

продаж нефритової печатки династії Цин на аукціоні Sotheby's у Гонконзі в 2010 році за понад 12 мільйонів доларів США демонструє зростаючий інтерес до традиційних нефритових артефактів та їхню цінність серед міжнародних колекціонерів.

Висновки. Досліджено використання традиційних технік і прийомів у сучасному китайському дизайні нефритових виробів. Виявлено основні техніки, які використовуються сучасними дизайнерами при створенні нефритових виробів. На прикладі робіт китайських майстрів досліджено спадковість символізму стародавніх нефритових виробів, та їх відображення у сучасному дизайні нефритових виробів Китаю. Прослідковано вплив відродження традиційних технік та мотивів нефритового мистецтва на збереження культурної спадщини, ринкові тенденції та реакцію сучасного китайського суспільства. Досліджено політики китайського уряду в сфері культурного туризму, що сприяли підвищенню популярності традиційних підходів у дизайні нефритових виробів та інших видів мистецтва.

Виявлено, що сучасний дизайн нефритових виробів в Китаї є динамічною галуззю, що розвивається, поєднуючи в собі традиції та інновації. Дизайнери активно експериментують з нефритом, працюючи з новими техніками та матеріалами, запозичуючи ідеї та мотиви інших культур, що призводить до розмаїття творчого самовираження у сфері різьблення по нефриту. Акцент на особистому самовираженні майстра сприяв урізноманітненню стилів та технік у галузі нефриту. Колекціонери зацікавлені у інноваційних виробках, які демонструють майстерність і творчий потенціал автора та активно підтримують дизайнерів, працюючих в експериментальному медіумі.

Література:

1. Treasures of Ancient China. *British Museum*, 2018. URL: <http://www.britishmuseum.org/exhibitions/treasures-ancient-china>.

2. China Jade Carving Master Studio Program. *China Daily*, 2015. URL: http://www.chinadaily.com.cn/culture/art/2015-01/09/content_19278361.htm.

3. 杭健, 郭秋慧. "中国玉 : 文化史." 中国国际出版社, 2007 [Хан Цзянь, Го Цюйхуей. Китайський

нефрит: Культурна історія. Китайське міжконтинентальне видавництво]. 245 с.

4. 刘阳. "市场需求与传统工艺品收藏者的兴趣." 艺术市场研究, № 27, 2015 [Лю Ян. Ринковий попит та інтереси колекціонерів до традиційного ремесла. *Дослідження ринку мистецтва*]. 197 с.

5. Intangible Cultural Heritage Protection Law of the People's Republic of China. UNESCO, 2013. URL: <http://ich.unesco.org/doc/src/China ICH Law EN.pdf>.

6. 王世襄. 中国玉器：从新石器时代到清朝 [Ван Шісян. Китайський нефрит: від неоліту до династії Цин. The Commercial Press, 1994. 148 с.].

7. Wang M., Guanghai S. The Evolution of Chinese jade carving craftsmanship. *Gems & Gemology*. 2020. № 56. 24 p. <http://dx.doi.org/10.5741/GEMS.56.1.30>.

8. 张伟, 王晓宇. "创新与传统：21世纪中国玉雕技术的发展." 人文与艺术杂志, 第7期, 2018 [Чжан Вей, Ван Сяою. Інновації та традиція: Розвиток технік різьблення китайського нефриту у 21 столітті. *Журнал мистецтв та гуманітарних наук*. 2018. № 7. Ст. 62].

9. 朱炳仁. "玉雕艺术." 中国跨大洲出版社, 2010 [Чжу Бінгрэн. Мистецтво різьблення з нефриту. Китайське міжконтинентальне вид-во, 2010. 73 с.].

10. 杨伯达, 论中国古代玉器艺术, 故宫博物院, 故宫玉器论坛 / 李福君. 浙江, 1995 [Ян Бода. Про давньокитайське нефритове мистецтво: Палацовий музей нефриту. Китай: Видавництво Академічного Журналу Китаю, 1995. 24 с.].

11. 楊伯達, 玉的新面孔：對古老傳統的當代觀點, 亞洲藝術, № 46, 2016 [Ян Бода. Нове обличчя нефриту: сучасний погляд на давню традицію. *Мистецтво Азії* (Китай). 2016. № 46. Ст. 47.

12. Lotus Gemology. Contemporary Jade Carving in China. Interview with Lin Tze-Chuan, 2020. URL: <https://www.lotusgemology.com/index.php/library/articles/468-contemporary-jade-carving-in-china-interview-with-lin-tze-chuan>.

13. 陈倩. "复兴传统工艺：中国玉雕行业的案例." 文化遗产旅游杂志, № 11, 2016 [Чен Цянь. Відновлення традиційних ремесел: Випадок промисловості китайського різьблення з нефриту. *Журнал спадщини туризму*. 2016. № 11. Ст. 186].

14. 麦克尔森, 萨克斯, 吴. "今日中国玉雕的复兴." 亚洲艺术杂志, № 3, 2016 [Майклсон С., Сакс М., Ву Х. Відродження різьблення з нефриту в Китаї сьогодні. *Журнал Мистецтв Азії* (Китай). 2016. № 3. Ст. 10].

References:

1. British Museum (2018). Treasures of Ancient China. URL: <http://www.britishmuseum.org/exhibitions/treasures-ancient-china>.

2. China Daily (2015). China Jade Carving Master Studio Program. URL: http://www.chinadaily.com.cn/culture/art/2015-01/09/content_19278361.htm.

3. 杭健, 郭秋慧. "中国玉：文化史." 中国国际出版社, 2007 [Hang, Jian, and Guo Qiuhui. Chinese Jade: A Cultural History. China Intercontinental Press]. 245 p. [In Chinese].

4. 刘阳. "市场需求与传统工艺品收藏者的兴趣." 艺术市场研究, № 27, 2015 [Liu, Yang (2015). Market Demand and Collectors' Interests in Traditional Craftsmanship. *Art Market Research*, № 27, 197 p.] [In Chinese].

5. UNESCO (2013). Intangible Cultural Heritage Protection Law of the People's Republic of China. URL: <http://ich.unesco.org/doc/src/China ICH Law EN.pdf>.

6. 王世襄. 中国玉器：从新石器时代到清朝. [Wang Shixiang (1994). Chinese Jade: From the Neolithic to the Qing Dynasty. The Commercial Press. 148 p.] [In Chinese].

7. Wang, M., Guanghai, S. (2020). The Evolution of Chinese jade carving craftsmanship. *Gems & Gemology*, № 56, 24 p. <http://dx.doi.org/10.5741/GEMS.56.1.30>.

8. 张伟, 王晓宇. "创新与传统：21世纪中国玉雕技术的发展." 人文与艺术杂志, 第7期, 2018 [Zhang, Wei, and Wang Xiaoyu (2018). Innovation and Tradition: The Development of Chinese Jade Carving Techniques in the 21st Century. *Journal of Arts and Humanities*, № 7, 62 p.] [In Chinese].

9. 朱炳仁. "玉雕艺术." 中国跨大洲出版社, 2010 [Zhu, Bingren (2010). The Art of Jade Carving. China Intercontinental Press. 73 p.] [In Chinese].

10. 杨伯达, 论中国古代玉器艺术, 故宫博物院, 故宫玉器论坛 / 李福君. 浙江, 1995 [Jan Boda (1995). About ancient Chinese jade art: Jade Palace Museum. *China Academic Journal Publishing House*, 24 p.] [in Chinese].

11. 楊伯達, 玉的新面孔：對古老傳統的當代觀點, 亞洲藝術, № 46, 2016 [Yang, Boda (2016). The New Face of Jade: A Contemporary Perspective on an Ancient Tradition. *Arts of Asia*, № 46, 47 p.] [In Chinese].

12. Lotus Gemology. Contemporary Jade Carving in China. Interview with Lin Tze-Chuan, 2020. URL: <https://www.lotusgemology.com/index.php/library/>

[articles/468-contemporary-jade-carving-in-china-interview-with-lin-tze-chuan.](#)

13. 陈倩. "复兴传统工艺: 中国玉雕行业的案例." 文化遗产旅游杂志, № 11, 2016 [Chen, Qian (2016). Revitalizing Traditional Crafts: The Case of Chinese

Jade Carving Industry. *Journal of Heritage Tourism*, № 11, 186 p.] [In Chinese].

14. 麦克斯, 萨克斯, 吴. "今日中国玉雕的复兴." 亚洲艺术杂志, № 3, 2016 [Michaelson, S., Sacks, M., and Wu, H. (2016). The Revival of Jade Sculpture in China Today. *Asian Art Magazine*, № 3, 10 p.] [In Chinese].

TANG Z., PASHKEVYCH K. L.

Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine

THE REVIVAL OF TRADITIONAL TECHNIQUES AND METHODS IN THE CONTEMPORARY DESIGN OF JADE PRODUCTS IN CHINA

The aim of the article is to analyse the revival of traditional techniques and methods in the contemporary design of jade products in China during the 20th and 21st centuries, to identify the factors contributing to this revival, the influence of cultural heritage on contemporary jade design, and the role of modern technologies in the preservation and development of traditional craftsmanship.

Methodology is based on a comprehensive study of the topic and includes: methods of analysis, synthesis, induction, the method of structural and systematic analysis of sources, historical and comparative methods. Secondary data will be obtained from a review of relevant literature, historical documents, and analysis of jade artefacts from different periods.

Results. The key factors of the revival of traditional techniques and methods in modern jade design are identified, the trends of preservation and popularization of cultural heritage in the context of modern production are analyzed. The main techniques used by contemporary designers in the creation of jade products are identified. On the example of the works of Chinese masters, the heredity of the symbolism of ancient jade products and their reflection in the modern design of jade products in China are studied. The influence of the revival of traditional techniques and motifs of jade art on the preservation of cultural heritage, market trends and the reaction of modern Chinese society is traced.

The scientific novelty of the study lies in the comprehensive study of the revival of traditional techniques and methods in modern jade design in the context of China in the 20th and 21st centuries, for the first time considering a set of historical and cultural factors and the impact of government policy and industry initiatives on the integration of traditional and modern design elements in jade products.

Practical significance: the materials of the article can be used in the study of the topic in the training of specialists in design and decorative and applied arts and in writing scientific papers. In addition, the study will provide insight into the preservation and popularisation of cultural heritage in the context of modern production, which will make a valuable contribution to other industries seeking to balance the traditional approach and innovation.

Keywords: design; jade products; jewelry; jewelry art; Chinese culture; object design; cultural heritage; manufacturing technologies; art history.

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРІВ:

Тан Чжунянь, аспірант, факультет дизайну, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0002-7576-8423, **e-mail:** tangzhongyan940711@gmail.com

Пашкевич Калина Лівіанівна, д-р техн. наук, професорка, завідувачка кафедри мистецтва та дизайну костюма, Київський національний університет технологій та дизайну, ORCID 0000-0001-6760-3728, Scopus 57191851112, **e-mail:** kalina.pashkevich@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Тан Ч., Пашкевич К. Л. Відродження традиційних технік та прийомів у сучасному дизайні нефритових виробів Китаю. *Art and design*. 2023. №3(23). С. 153–163.

<https://doi.org/10.30857/2617-0272.2023.3.13>

Citation APA: Тан, Ч., Пашкевич, К. Л. (2023) Відродження традиційних технік та прийомів у сучасному дизайні нефритових виробів Китаю. *Art and design*. 3(23). 153–163.